

Makale tarihçesi: Alındı: 20 Mart 2025 Kabul edildi: 11 Aralık 2025

DOI: <https://doi.org/10.33182/gd.v13i1.907>

Kuzey Makedonya ve Avrupa Birliği: Üyelik Sürecinde Göç Olgusunun Etkileri

Simnara Mirzayeva¹ ve Gül Pınar Erkem Gülboy²

Öz

Savaşlar, ekonomik ve siyasi krizler nedeniyle Batı'ya yönelik kitlesel göçler, özellikle Arap Baharı sonrası hızlanmış ve AB'yi yeni göç politikaları geliştirmeye zorlamıştır. Batı Balkanlar'da Rusya, Çin ve Türkiye'nin artan etkisi, bölgenin AB açısından stratejik önemini artırırken, Kuzey Makedonya bu süreçte öne çıkmıştır. 2015'te yoğun mülteci akınlarına maruz kalan ülke, Avrupa'ya geçişte kritik bir transit noktası haline gelmiş ve bu durum, AB'nin Kuzey Makedonya'ya yaklaşımını değiştirmiştir. Bu gelişmeler, AB ile Kuzey Makedonya arasında daha sıkı iş birliğini zorunlu kılarken, ülke diğer Batı Balkan devletleri gibi AB'ye tam üyelik bedelini sürdürmüştür. Bu çerçevede makale, Kuzey Makedonya'nın göç ve sığınma hakları bağlamında AB ile uyum çabaları, karşılaştığı zorluklar ve sınır kontrolü ile göç politikalarına ilişkin uygulamaları kapsamlı bir şekilde analiz edecektir. Böylece, göç olgusunun Kuzey Makedonya'nın AB üyelik sürecindeki rolü ve etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır³.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Batı Balkanlar, Kuzey Makedonya, Avrupa Birliği, Koşulluluk (conditionality)

ABSTRACT IN ENGLISH

North Macedonia and the European Union: The Effects of Migration on the Membership Processes in Türkiye

Wars, economic, and political crises have accelerated mass migration to the West, particularly after the Arab Spring, compelling the EU to develop new migration policies. The increasing influence of Russia, China, and Turkey in the Western Balkans has heightened the region's strategic importance for the EU, with North Macedonia emerging as a key player in this process. In 2015, the country experienced a significant influx of refugees, becoming a crucial transit point to Europe, which in turn altered the EU's approach toward North Macedonia. These developments have necessitated closer cooperation between the EU and North Macedonia, while the country continues to pursue full EU membership, like other Western Balkan states. In this context, this article will comprehensively analyze North Macedonia's efforts to align with the EU in terms of migration and asylum rights, the challenges it faces, and its

¹ İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Programı, Türkiye. E-mail: simnara1985@gmail.com; simnara.mirzayeva.2021@ogr.iu.edu.tr. ORCID: 0000-0002-2607-5241

² Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Türkiye. E-mail: erkem@istanbul.edu.tr ORCID: 0000-0003-1171-8803

³ Bu çalışma, Doç.Dr Gül Pınar Ekrem Gülboyu'un danışmanlığında İstanbul Üniversitesi'nde 2021 yılında tamamlanan "Avrupa Birliği'nde Göç Yönetimi: Üyelik Sürecinde Kuzey Makedonya" başlıklı yüksek lisans tezine dayanmaktadır.



border control and migration policy implementations. Ultimately, it aims to highlight the role and impact of migration in North Macedonia's EU accession process.

Keywords: *International Migration, Western Balkans, North Macedonia, European Union, Conditionality*

Giriş

2010 sonrası Avrupa'nın dış sınırlarında, Akdeniz'de ve Orta Doğu'da ortaya çıkan kitlesel göç hareketleri, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en yoğun nüfus hareketlerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu göç dalgaları yalnızca sayısal veriler veya devletler arası anlaşmalar üzerinden açıklanamaz; aksine, göç politikalarının etkileri, sosyal, ekonomik ve jeopolitik boyutlarıyla birlikte ele alınmadığında eksik bir tablo ortaya çıkarır. Bu makale, transit göç ve AB sınır güvenliği rejimi arasındaki ilişkiyi Kuzey Makedonya örneği üzerinden açıklayacaktır. Çalışmanın özgün katkısı, Kuzey Makedonya'nın Batı Balkan rotasındaki konumunu sadece coğrafi bir güzergah olmanın ötesinde, AB'nin dışsallaştırılmış göç rejiminin temel unsurlarından biri olarak ele almakta ve bu konunun ülkenin AB üyelik sürecine nasıl yansımaları incelemektedir.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) verilerine göre, 2014-2021 yılları arasında Avrupa'ya dokuz milyondan fazla mülteci ve göçmen girmiştir ((UNHCR, 2024)). COVID-19 salgını nedeniyle uygulanan sınır kısıtlamaları ve pandeminin küresel ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri sonucunda göç hareketlerinde bir düşüş yaşansa da, 2021'den itibaren yeniden alevlenen bölgesel çatışmalar ile iklim kaynaklı krizler göç hareketlerini yeniden artırmıştır. 2022 yılında AB'nin dış sınırlarında yaklaşık 330.000 düzensiz geçiş tespit edilmiştir. Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX), bu sayının 2016'dan bu yana kaydedilen en yüksek düzey olduğunu ve bir önceki yıla göre %64'lük bir artışa işaret ettiğini açıklamıştır. 24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrasında, Ukrayna savaşının tetiklediği 13 milyonluk zorunlu yer değiştirme ise bu sayıların çok ötesinde bir insani krize işaret etmekte ve AB'nin farklı krizlere yönelik farklılaştırılmış tepkisinin analiz edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. (Frontex, 2023/2024).

Göç, Avrupa açısından yeni bir olgu değildir. 2015'te Suriye iç savaşının derinleşmesi, Libya'daki çatışmaların artması ve Mısır'ın Suriyeli mültecilere yönelik vize kısıtlamaları, göç güzergâhlarının dinamiklerini köklü biçimde değiştirmiştir (International Organization for Migration [IOM], 2015). Bu süreçte Yunanistan, Akdeniz geçişlerinde İtalya'nın yerini almış ve bu durum Batı Avrupa'nın yoğun göç baskısının güneydoğu Avrupa ülkeleri için de bir sorun haline gelmesine neden olmuştur. Yunanistan'a ulaşan göçmenlerin Kuzey Makedonya, Sırbistan, Macaristan ve Hırvatistan üzerinden ilerlemesiyle bu güzergâh, 2015 itibarıyla literatürde "Batı Balkan rotası" olarak kavramsallaştırılmıştır. Batı Balkan rotası, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Kosova, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Sırbistan üzerinden AB'ye düzensiz girişler için kullanılan güzergahı ifade etmektedir. Mart 2016'da yürürlüğe giren AB-Türkiye Bildirisi ile bu rota resmi olarak kapatılmış olsa da, uygulamada tamamen kapanmamış, aksine göçmenler için daha tehlikeli hale gelmiştir (Kmezic ve diğerleri, 2024, s. 2).

2015 Göç Krizi sonrası Balkan Rotası parçalanarak birden fazla rotaya dönüşmüştür. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) verilerine göre, Hırvatistan ve Macaristan'ın artan sınır güvenliği önlemleri nedeniyle göçmenlerin Bosna-Hersek üzerinden geçiş yapmaya başladığı görülmüştür (International Organization for Migration (IOM), 2017, s. 5). Bosna-Hersek'e ulaşmak isteyen göçmenler, ya Yunanistan üzerinden Arnavutluk ve Karadağ'a, ya da Sırbistan



üzerinden Bosna-Hersek'e girmişlerdir. Böylece tüm bölge göç sürecinin bir parçası haline gelmiştir (Zoppi ve Puleri, 2021, s. 3).

Avrupa ile komşuları arasındaki sınırların tarihsel olarak belirsiz olması, özellikle doğu sınırlarının sabit olmaması, AB'yi zaman zaman ciddi sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır. Balkan Rotası boyunca gerçekleşen göç akımları sonucunda “Batı Balkanlar” bölgesi AB açısından kritik bir jeopolitik önem kazanmıştır. Bu bölgedeki ülkeler her ne kadar AB üyesi olmasalar da, göçün kontrolü, yönetimi ve entegrasyonu konularında AB ile ortak politikalar geliştirmeye davet edilmişlerdir.

Bu bağlamda, çalışmanın temel sorunsalı, **Kuzey Makedonya'nın transit göç yolu üzerindeki konumunun AB üyelik sürecine etkisini** değerlendirmeye yöneliktir. Makale, Batı Balkan göç rotasının dönüşümünü ve özellikle Kuzey Makedonya üzerinden gerçekleşen düzensiz göçün iki taraf açısından yarattığı etkileri incelemektedir. Çalışmanın ilk bölümünde uluslararası göçün kavramsal çerçevesi çizilmiştir; ardından Suriye iç savaşı sonrası ortaya çıkan mülteci krizine AB üye ülkelerinin yaklaşımları ele alınmıştır.

Daha sonra 2015 mülteci krizinden sonra Birliğin sınır güvenliği politikası çerçevesinde duvar uygulamalarının yaygınlaşmasına dikkat çekilmiş; AB'nin Kuzey Makedonya üzerindeki baskıları ve ülkenin transit göç güzergahı üzerinde bulunmasının AB üyelik sürecine yansımaları tartışılmıştır. Son bölümde, Kuzey Makedonya'nın göç politikaları ayrıntılı biçimde ele alınmış ve bu politikaların üyelik süreciyle ilişkisi değerlendirilmiştir.

Suriye İç Savaşı Sonrası AB'ye Düzensiz Göç

Castles ve Miller'in ifadesiyle, “Göç toplumsal varoluşun her alanını etkileyen ve kendi dinamiklerini geliştiren karmaşık bir süreçtir” (Castles & Miller, 2008, s. 30). Genel anlamda göç, bireylerin veya grupların ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerden dolayı yaşadıkları yerleri değiştirmeleri şeklinde tanımlanabilir (Kahraman ve diğerleri, 2016, s. 29) Ancak göçün etkileri yalnızca göç edenler ile sınırlı kalmaz; göçün gerçekleştiği ülkeler ve toplumlar da bu süreçten doğrudan etkilenir. Bu bağlamda göç, tarihsel olarak evrensel bir olgu olup, toplumların yapısını ve devletlerin politikalarını şekillendiren temel bir unsur olarak değerlendirilmelidir (Balta, 2014, s. 511).

Küreselleşme, dünyanın farklı bölgelerini birbirine yaklaştırırken yaşam standartları arasındaki eşitsizliği artırmış ve bölgeler arası hareketliliği artırmıştır. Batı ülkelerinin yüksek refah düzeyi ve güçlü işgücü piyasaları, gelişmekte olan ülkelere gelen milyonlarca insan için cazip hedef haline gelmiştir. Bu durum, kitlesel göçün artışına yol açmış ve Avrupa ülkelerini sınır güvenliği ile göç düzenlemelerini sıkılaştırmaya yöneltmiştir. Ancak, hedef ülkelere girmek için yasal yolların yanı sıra düzensiz (yasadışı) yolları tercih eden göçmenler, iltica, düzensiz göç ve transit göç gibi farklı yollarla Avrupa'ya ulaşmaya çalışmaktadırlar (Tepealtı, 2019, s. 127). Transit göç, bir ülkeden başka bir ülkeye geçmek için üçüncü bir ülkenin topraklarından geçişi ifade eder. Bu kavram, 1990'lı yılların başında, AB'ye komşu ülkelere gelen sorunlu ve istenmeyen göçmenleri tanımlamak için ortaya çıkmıştır (Şişman ve Balun, 2021, s. 64). Zamanla AB, transit ülkeleri göçün sorumlusu olarak algılamış, bu yaklaşım Birliğin göç politikalarının şekillenmesinde belirleyici olmuştur (Yılmaz, 2014, s. 15). Dolayısıyla transit göç, sadece göçmenlerin karşılaştığı insani riskleri değil, aynı zamanda AB'nin sınır güvenliği ve göç yönetimi politikalarındaki dönüşümü anlamak için kritik bir kavramsal çerçeve sunmaktadır.

Avrupa'ya yönelik düzensiz göç hareketleri başta Doğu ve Orta Akdeniz ile Batı Balkan rotaları olmak üzere çeşitli geçiş yolları üzerinden gerçekleşmektedir. Bu rotalar arasında Doğu Akdeniz güzergahı, 2015 yılında yaklaşık 1 milyon kişi tarafından tercih edilmiştir (UNHCR, 2015). Sadece 2015 yılında Türkiye'den Yunan adalarına 885 binden fazla kişi geçiş yapmış, bu da bir önceki yıla göre yaklaşık 17 katlık bir artışa işaret etmiştir (Frontex, 2016). Geçişlerin çoğu deniz yoluyla gerçekleşmiş, yüksek riskli yolculuklar nedeniyle binlerce kişi hayatını kaybetmiştir. AB, akını durdurmak ve diğer ülkelere kaydırmak amacıyla 18 Mart 2016 tarihinde Türkiye ile Mutabakat imzalamıştır. Anlaşma uyarınca AB, Yunanistan'a ulaşan düzensiz göçmenleri Türkiye'ye geri gönderme hakkı elde etmiş; Türkiye ise bu kişilerin kabulünü ve geri dönüş süreçlerini yürütmeyi taahhüt etmiştir. Mutabakatın ardından Yunanistan–Kuzey Makedonya sınırının kapanmasıyla, Ege rotasındaki geçişlerde belirgin bir azalma yaşanmış ve aylık geçiş sayısı ortalama 1900 kişiye düşmüştür (Alexandridis & Dalkıran, 2017, s. 23). Bununla birlikte, Orta Akdeniz rotasında göçmen hareketliliği artış göstermiştir.

Yunanistan'a ulaşan göçmenlerin hepsi ülkede kalmamış; barınma ve sığınma koşullarının yetersizliği nedeniyle birçok kişi diğer AB ülkelerine doğru yol almıştır. Bu geçişlerin büyük bölümü Kuzey Makedonya ve Sırbistan üzerinden düzensiz olarak gerçekleştirilmiştir. 2015 yılının ilk sekiz ayında Macaristan'da sığınma başvurusunda bulunan 27.134 Afgan ve 25.436 Suriyelini neredeyse tamamı Sırbistan üzerinden hareket etmiştir (Amnesty International, 2015, s. 75).

2011 yılından itibaren Macaristan-Sırbistan sınırı, AB'ye düzensiz girişin en yoğun yaşandığı noktalarından biri olmuştur. Göç edenlerin bir kısmı Balkan ülkelerinden, özellikle Kosova'dan gelirken, diğer bir kısmı Yunanistan üzerinden Kuzey Makedonya ve Sırbistan'ı geçerek Macaristan'a ulaşmıştır. Uluslararası Af Örgütü Raporlarına göre 2015'in ilk yarısında 67.955 kişi Sırbistan üzerinden Macaristan'a düzensiz yollarla giriş yapmıştır. Bunun üzerine Macaristan hükümeti, sınır kontrollerini sıkılaştırmış ve geri göndermeleri hızlandırmıştır (Amnesty International, s. 75). Aynı yıl, Macaristan-Hırvatistan sınırında tel örgü çalışmaları başlatılmış ve bu durum sonucunda göç hareketleri Sırbistan yerine Hırvatistan üzerinden Macaristan'a yönelmiştir. 2015 yılı 18 Eylül tarihinde Macaristan Başbakanı Viktor Orban, "Sırp-Macaristan sınırında yaptığımız aynı işlemi yapmalıyız" diyerek, yüzlerce polis ve askeri bölgeye sevk etmiş; 17 Ekim 2015 itibarıyla sınır tamamen kapatılmış ve göç hareketleri Slovenya'ya yönelmiştir (Deutsche Welle, 2015).

AB üyesi bazı devletler, düzensiz göçü sınırlamak amacıyla güvenlik odaklı ve kısıtlayıcı önlemler uygulamaya başlamıştır. Yunanistan 2012 yılında, Bulgaristan ise 2013 yılında Türkiye ile sınırına yüksek dikenli tel örgüler çekmiştir. 2015 mülteci krizinin ardından, sınır duvarları ve tel örgü uygulamaları hızla yaygınlaşmış; Macaristan bu uygulamaların öncüsü olurken, Sırbistan ve Slovenya da sınırlarına uzun duvarlar inşa etmiştir. Aynı dönemde Avusturya, İtalya ile olan sınırını kapatarak benzer önlemler almıştır. AB üyeliğini hedefleyen Kuzey Makedonya Batı Avrupa'ya yönelen göçmen akınına durdurmak amacıyla Yunanistan sınırına tel örgü çekmiştir. Schengen üyesi olmasına rağmen AB üyesi olmayan Norveç de Rusya sınırına duvar örerek Orta Doğu'dan Avrupa'ya geçmeye çalışan göç hareketlerinin karşısını almaya çalışmıştır (Çetin, 2024).

Sonuç olarak, Avrupa Birliği ve çevresindeki ülkeler, düzensiz göçü kontrol altına almak amacıyla sınır güvenlik önlemlerini sıkılaştırmış, fiziki bariyerler inşa etmiş ve kolluk kuvvetlerinin sınır bölgelerindeki varlığını artırmıştır. Bu politikalar kısa vadede bazı geçişleri



azaltmış olsa da, göç akımlarının yön değiştirmesine ve yeni, daha tehlikeli alternatif rotaların oluşmasına yol açmıştır.

Transit Ülke Olarak Kuzey Makedonya

Kuzey Makedonya, 1991'de bağımsızlığını kazandıktan sonra Bosna-Hersek, Arnavutluk ve Kosova'dan gelen sığınmacılara geçici ev sahipliği yapmıştır; ancak bu kişilerin çoğu ülkede kalmayıp Batı Avrupa'ya yönelmiştir. Ülke, uluslararası mülteci koruma standartlarını uyumlaştırmak amacıyla 1994 yılında 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne Dair Sözleşme ve 1967 tarihli Ek Protokolü onaylamış, 2003 yılında ise Sığınma ve Geçici Koruma Yasası'nı kabul etmiştir. Bu yasal çerçeve, uluslararası koruma talep eden kişilere iki temel mekanizma sunmaktadır: Birincisi, 1951 Mültecilerin Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi kapsamında sağlanan mülteci statüsü olup, bu statü savaş, zulüm veya ciddi insan hakları ihlallerine maruz kalan kişilere uluslararası koruma ve belirli haklar (barınma, çalışma, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim) sağlamaktadır. İkincisi, ulusal yasaya dayalı geçici koruma mekanizmasıdır; bu mekanizma, ülkede uzun süreli kalmayı hedeflemeyen, acil durumlar veya kitlesel göç akımlarında geçici destek ihtiyacı olan kişiler için uygulanmaktadır (Andeva ve diğerleri, 2023, s. 467). Bu hukuki altyapı, Kuzey Makedonya'nın transit ülke olarak konumunu ve göç yönetimindeki stratejik rolünü anlamak için kritik öneme sahiptir.

2015 yılı itibarıyla Avrupa'da patlak veren göç krizi, Kuzey Makedonya'yı Batı Avrupa'ya geçiş yapmak isteyen kişiler için önemli bir transit ülke haline getirmiştir. Bu durum, ülkenin coğrafi konumunun ve sınırlı göç yönetim kapasitesinin birleşimiyle daha belirgin hale gelmiştir. Özellikle Suriye, Afganistan ve Irak'tan gelen göçmenler, güney sınırında kurulan Vinojug kampından başlayarak Sırbistan sınırına yakın Tabanovce bölgesine doğru hareket etmişlerdir. Bu süreç, hem düzensiz geçişlerin artmasına hem de yerel yönetim ve uluslararası aktörler arasında koordinasyon gereksiniminin yükselmesine yol açmıştır. Haziran 2015'te resmi kayıt işlemleri başlatılmış olup, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) 1 Temmuz 2015 tarihli raporuna göre, Gevgelija bölgesinde yürütülen izleme faaliyetleri sonucunda göçmen sayısı 697.228 olarak belirlenmiştir (UNHCR, 2016, s.72). Bu veriler, Kuzey Makedonya'nın hem transit geçişleri yönetmede hem de uluslararası göç politikalarına uyum sağlama konusunda baskı altında olduğunu göstermektedir.

2015 yazında yaşanan göç krizi, yalnızca uluslararası koruma talebinde bulunan kişi sayısındaki artışla sınırlı kalmamış, aynı zamanda ciddi insan hakları ihlalleri, istismar vakaları ve ölümlerle de kendini göstermiştir. Uluslararası Af Örgütü'nün raporları, bu dönemde Kuzey Makedonya'daki kişilerin karşılaştığı zorlukları belgelemiş ve en az **30 kişinin hayatını kaybettiğini** ortaya koymuştur (J. Redjebi ve M. Smailović, mülakat, August 2019). 2015 yılında en yüksek sığınma başvuruları toplam 16.607 olarak kaydedilmişken, 2020'de bu rakam 1693'e düşmüştür; bu durum, Kuzey Makedonya üzerindeki göç etkisinin zaman içinde nasıl değiştiğini göstermiştir (Andeva ve diğerleri, 2023,s. 467).

Kuzey Makedonya'daki insan hakları örgütü Legis'in kurucusu ve genel sekreteri Jasmine Redjebi'nin mülakat verileri, ülkedeki düzensiz göç yönetimi ve insan hakları uygulamalarına ilişkin saha perspektifini ortaya koymaktadır (J. Redjebi ve M. Smailović, Ağustos 2019). Redjebi, Balkan İnsani Koridoru'nun kapatılmasının ardından alternatif göç yollarının arttığını ve özellikle Sırbistan sınırında kaçakçılık faaliyetlerinin yükseldiğini, bunun da insan hakları ihlallerini tetikleyerek bir güvenlik meselesine dönüştüğünü vurgulamıştır. Ayrıca, 2015 yılına kadar sığınma arayanların toplu taşıma araçlarını kullanmalarına izin verilmediğini; ancak aynı

yıl tren istasyonunda meydana gelen ve 14 Afgan ve Somalili kişinin hayatını kaybettiği kazadan sonra yasa değişikliği yapıldığını vurgulamıştır. Bu değişiklikte birlikte, söz konusu kişilerin toplu taşıma kullanmalarına izin verilmeye başlanmıştır (J. Redjebi ve M. Smailović, mülakat, August 2019).

2015 mülteci krizi, Kuzey Makedonya'nın uluslararası ilişkilerini ve AB ile olan siyasi ilişkilerini önemli ölçüde etkilemiştir. Saha mülakatları ve resmi açıklamalar, savaş nedeniyle Avrupa'ya geçiş yapmak isteyen kişilerin transit ülkeler üzerindeki sosyo-politik ve ekonomik baskıyı artırdığını göstermektedir (J. Redjebi ve M. Smailović, Ağustos 2019). Bu bağlamda, Makedonya Cumhurbaşkanı İvanov, ülkenin AB, Schengen ve NATO üyeliği olmamasına rağmen mülteci krizinden ciddi şekilde etkilendiğini vurgulamış ve özellikle Yunanistan gibi AB üyesi ülkelerin yük paylaşımında Kuzey Makedonya'nın yanında olmamasından şikayet etmiştir (Ivanov, 2016).

Ağustos 2015'te Kuzey Makedonya, göç akınlarının yoğunlaşması nedeniyle Yunanistan sınırını geçici olarak üç gün kapatmak zorunda kalmıştır. Bu önlem, düzensiz göç akımlarını sınırlamak amacıyla alınmış olsa da, Avrupa Birliği'nin (AB) Kuzey Makedonya üzerindeki diplomatik ve operasyonel baskısını hafifletmemiştir. Literatürde, transit ülkelerin sınır kontrolleri ve geçiş yönetimi üzerindeki sınırlı özerkliği, "transit ülkelerde yönetim ve egemenlik ikilemi" (Crawley & Skleparis, 2018) kavramı ile açıklanmaktadır. AB, Kuzey Makedonya'nın tek başına düzensiz göçle mücadele edemeyeceğini öngörmüş ve Yunanistan sınırına ile Sırbistan'daki Tabanovce bölgesine polis güçleri konuşlandırarak göç akımlarını kontrol altına almaya çalışmıştır. Bu durum, göç yönetimi ve uluslararası baskı ilişkilerinin transit ülkeler üzerindeki etkilerini ortaya koymakta ve devlet kapasitesi ile uluslararası sorumluluk paylaşımı arasındaki dengesizliği vurgulamaktadır (mülakat, 2019).

18 Kasım 2015'ten itibaren, Kuzey Makedonya Batı Avrupa'ya ulaşmak isteyen kişiler için bir milliyet tarama programı başlatmış ve özellikle Suriye, Afganistan ve Irak'tan gelen savaş mağdurlarının sınırı geçmelerine izin vermiştir. Ancak, 18 Şubat 2016'da Batı Balkan Rotası boyunca beş ülke için fotoğraflı kimlik belgesi ibraz etme zorunluluğu getirilmesi, Makedon polisi ve geçiş yapan kişiler arasında çatışmalara yol açmıştır (Selo Sabic ve Boric, 2017, s. 6). Bu süreçte, düzensiz yollarla ülkeye giren kişilerin kaydı 19 Haziran 2015'te başlamış; ancak kayıt altına alınan 317.507 kişinin yalnızca 83'ü Kuzey Makedonya'da kalmayı talep etmiştir. Bu durum, ülkenin bir transit ülke olarak işlev gördüğünü ve geçişlerin kontrolünde yaşanan zorlukları ortaya koymaktadır (Selo Sabic ve Boric, 2017, s. 7).

Türkiye ve Yunanistan üzerinden gelen kişilerin Kuzey Makedonya'nın güney sınırlarına ulaşması, AB'nin transit ülkeleri göç akımlarından sorumlu tutmasına yol açmıştır. Uluslararası alanda eleştiri alan AB üyesi ülkeler göç yükünün daha eşit bir şekilde paylaşılması gerektiğini vurgulamışlardır. Ancak, kitlesel geçişlerin yaşanması, Avrupa politikalarının yetersizliğini bir kez daha ortaya koymuştur (Selo Sabic ve Boric, 2017, s. 2-3). Mart 2016'da Kuzey Makedonya, güney sınırını tamamen kapatmıştır; bu kararın arkasında ise Avusturya'daki sınır kapatmalarının zincirleme etkisi dayanmıştır. Bu süreçte, AB fonlarıyla inşa edilen sınır çiti, kararın yalnızca Kuzey Makedonya hükümeti inisiyatifiyle alınmadığını göstermektedir; ancak AB hükümetleri, kendi uluslararası imajlarını korumak amacıyla, sınır kapatma eyleminin Kuzey Makedonya tarafından gerçekleştirildiği algısını güçlendirmeye çalışmıştır (Beznec et al., 2016, s. 22).



Makedonya hükümetinin 2015 yılında kabul ettiği Göç Politikaları Kararı, ülkedeki göç yönetimi için temel bir stratejik belge niteliği taşımaktadır. Bu politika, ülkeye giriş yapan kişilerin tespit edilmesi, profilendirilmesi ve uygun koruma mekanizmalarına yönlendirilmesini kapsamaktadır. 2015'te yapılan yasal değişiklikler, düzensiz yollarla Makedonya'ya giren kişilerin sığınma başvurularına 72 saat içinde yanıt alma hakkı tanımıştır. Aynı dönemde, güney ve kuzey sınırlarında kriz durumu ilan edilerek göç akımları düzenlenmeye çalışılmış ve bu geçişlerin kaydedildiği Transit Merkezi Vinojug kurulmuştur (Andeva et al., 2023, s. 473). Bu düzenlemeler, transit ülke olarak Kuzey Makedonya'nın hem ulusal güvenlik hem de uluslararası koruma sorumluluklarını dengelemeye yönelik çabalarını göstermektedir.

2017 yılında kaydedilen 2831 giriş, 2018 verilerinde artış göstererek 16.895'e yükselmiştir. Göç akımlarının 13.494'ü ise Yunanistan ile olan güney sınırından geçmiştir. Geçiş yapan kişilerin çoğu Pakistan, İran ve Afganistan'dan gelmiştir (Andeva ve diğerleri, 2023, s.475).

2018 yılı Yasasında 3. ülke vatandaşları veya vatansız kişilerin uluslararası veya geçici koruma elde etme şartları, bu hakların sona ermesi veya iptali ile sığınma hakkı verilen kişilerin hak ve yükümlülükleri detaylı bir şekilde düzenlenmiştir (UNHCR, 2018). Ancak, tüm bu önlemlere rağmen, Orta Doğu, Asya ve Afrika'dan gelen kişilerin Balkanlar üzerinden Batı Avrupa'ya yolculukları devam etmiştir. 2018 yılında Bosna-Hersek'te 25.000 kişi bulunmasına rağmen, bunların sadece 3.500'ü ülkede kalmayı tercih etmiş, geri kalanlar Hırvatistan'a geçmiştir. Hırvat polisi, geri itme uygulamaları ile bu kişilere şiddet uygulamış ve bu durum uluslararası insan hakları tartışmalarını yeniden gündeme taşımıştır (UNHCR, 2019). Bu bağlamda, ulusal yasaların varlığı tek başına transit ülkelerde göç akımlarının kontrolünü sağlamaya yetmemekte, bölgesel iş birliği ve uluslararası yük paylaşımı eksikliği göç yönetimini karmaşıklaştırmaktadır.

Kuzey Makedonya'da sığınma talebinde bulunan kişiler, toplumsal ve kurumsal düzeyde olumsuz tutumlarla karşılaşmaya devam etmiştir. Bu durum, sığınmacıların haklarına erişimini sınırlamış ve başvuru süreçlerini zorlaştırmıştır. Örneğin, yapılan görüşmelerde çevirmen desteği sağlanmasında önemli eksiklikler gözlemlenmiş, başvuru sahiplerinin kendilerini etkin biçimde ifade etmeleri engellenmiştir. 2018'de yapılan 299 iltica başvurusundan sadece 6'sına ikincil koruma hakkı tanınmış ve hiç kimseye mülteci statüsü verilmemiştir; bu sınırlı sayıda olumlu karar ülkenin çoğu başvuruyu kalıcı olarak kabul etmediğini göstermektedir (UNHCR, 2019). Bu bağlamda, hem hukuki düzenlemelerin hem de uygulamadaki eksikliklerin göçmenlerin korunmasını sınırladığı ve transit ülke olarak Kuzey Makedonya'nın kırılabilirliğini artırdığı söylenebilir.

AB Üyelik Sürecinde Kuzey Makedonya ve Göç Konusu

Kuzey Makedonya, Avrupa Birliği açısından stratejik bir sınır ülkesi olarak öne çıkmaktadır ve ülke, sınırlarının güvenliğini sağlamak için yoğun önlemler almaktadır. Özellikle güney sınırının sıkı bir şekilde kontrol edilmesi, sığınmacıların ülkede başvuru yapma olasılığını azaltmıştır. Bu durum, AB ile yürütülen üyelik müzakerelerinde "AB ödülü" olarak nitelendirilen sürecin ilerlemesine katkı sağlayabileceği tartışmalarını gündeme getirmiştir. Ülkenin sınır politikaları, hem göç akışlarını sınırlama hem de AB ile ilişkilerde stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır.

Kuzey Makedonya, Batı Balkanlar'da Avrupa Birliği ile İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalayan ilk ülke olmuştur. 2004 yılında kurulan Ortak Parlamento Komitesi, bu anlaşmanın

uygulanmasını takip etmek ve denetlemekle görevlendirilmiştir. Selanik Zirvesi'nde Makedonya, AB tarafından potansiyel aday ülke olarak tanınmış ve 2005 yılında resmi adaylık statüsü kazanmıştır. Ancak Yunanistan ile uzun süredir devam eden isim sorunu, katılım müzakerelerinin başlamasını geciktiren temel engel olmuştur. Bu süreç, Kuzey Makedonya'nın AB üyeliğine giden yolunda önemli bir dönemeç olarak değerlendirilmiştir (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2024).

2008 yılında Avrupa Birliği, Makedonya için 2006'da hazırlanan Avrupa Ortaklığı'nı güncelleyerek Katılım Ortaklığı'nı kabul etmiştir. Bunun yanı sıra, 2009 yılında Kuzey Makedonya vatandaşlarına Schengen bölgesinde vizesiz seyahat etme hakkı tanınmıştır (Progonati, 2020, s.142). AB'nin arabuluculuğu sayesinde, Yunanistan ile yaşanan isim sorunu çözülmüş ve ülkenin uluslararası adı Kuzey Makedonya Cumhuriyeti olarak belirlenmiştir. Anlaşma kapsamında, vatandaşlar "Makedon" olarak tanımlanmış ve resmi dil olarak Makedonca kabul edilmiştir. Bu düzenlemeler, Kuzey Makedonya'nın uluslararası meşruiyetini güçlendirmiştir (Emin, 2018, s.1). 6 Şubat 2019 yılında Brüksel'de imzalanan Katılım Protokolü ile Kuzey Makedonya NATO'nun 30. üyesi olmuştur. Ayrıca, Makedonya ile Yunanistan arasında 1991 yılından itibaren devam eden isim sorunu 2019 yılının 17 Haziran'ında Prespa Anlaşması ile çözüme kavuşturulmuştur (TRT Haber, 2024). Bu anlaşma ile, Yunanistan'ın artık Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin NATO ve Avrupa Birliği üyelik süreçlerini engellemeyeceği yönünde bir mutabakat oluşmuştur.

Kuzey Makedonya, Avrupa Birliği ve NATO üyeliği sürecinde isim değişikliğine gitmiş olmasına rağmen, **2019 yılında Fransa'nın vetosu nedeniyle** AB ile müzakere sürecini başlatamamıştır. Fransa, ülkenin hukuk, adalet ve kamu yönetimi alanlarında gerekli reformları yeterince ilerletmediğini savunmuş ve Balkanlar'daki istikrarın sağlanması için bölgesel iş birliğinin artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu veto, dönemin Başbakanı **Zoran Zaev'in 2020 yılı başında istifa etmesine** yol açmıştır. (Emin, 2020, s. 23-24).

Yunanistan ile yaşanan isim sorununun çözülmesinin ardından Avrupa Birliği, **Mart 2020'de Kuzey Makedonya ve Arnavutluk ile katılım müzakerelerinin başlatılmasına onay vermiştir.** Ancak bu kez **Bulgaristan, müzakerelerin başlamasına engel olmuş** ve gerekçe olarak **2017 tarihli Dostluk Antlaşması'nın uygulanmasında yeterli ilerleme kaydedilmediğini** öne sürmüştür. Nihayetinde, Kuzey Makedonya'nın AB'ye katılım müzakerelerinin başlatılmasına ilişkin **Hükümetler Arası Konferans, 19 Temmuz 2022 tarihinde gerçekleştirilmiş** ve **tarama süreci resmen başlamıştır** (AB Başkanlığı, 2024).

Kuzey Makedonya, düzensiz göç ve transit ülke konumundan kaynaklanan güvenlik sorunları nedeniyle **Avrupa Birliği açısından stratejik bir endişe kaynağı olmaya devam etmektedir.** Ülke, karmaşık göç akışlarını yönetebilmek için AB üyesi devletler ve komşu ülkelerle yoğun bir iş birliği yürütmektedir. Nitekim 2019 Genişleme Raporu, göç akışlarının niteliği ve kapsamına ilişkin belirsizliklerin sürdüğünü, güney sınırında uygulanan sıkı kontrol mekanizmalarına rağmen kuzey sınırında insan kaçakçılığı faaliyetlerinin devam ettiğini tespit etmiştir (*Genişleme Politikası Raporu*, 2019). Bu bulgular, Kuzey Makedonya'nın hâlen "tam kapasiteye ulaşmamış" bir sınır yönetimi sistemi ile karşı karşıya olduğuna işaret etmektedir (European Commission, 2019).

Kuzey Makedonya, AB müktesebatına uyum sürecinde kısmi bir ilerleme kaydetmiş olsa da, 2019 İlerleme Raporu bu ilerlemenin özellikle göç yönetimi alanında sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Rapor da, göçmen kayıt süreçlerinin daha sistematik ve koruma odaklı



yürütülmesi gerektiği vurgulanmış; ayrıca şiddet içeren aşırılık ve terörle mücadelede kararlılığın sürdürülmesi tavsiye edilmiştir. Bununla birlikte, **iltica prosedürlerinin AB müktesebatına tam uyum sağlamadığı** ifade edilmiştir. Bununla birlikte, ülkenin vize rejimini AB ile uyumlu hâle getirmesi ve kısa süreli vizeleri tek taraflı olarak kaldırması, Birliğin beklentileri doğrultusunda atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (European Commission, 2019).

Avrupa Komisyonu'nun 6 Haziran 2020 tarihli değerlendirme raporu, Kuzey Makedonya'nın üyelik sürecine yönelik çabalarında belirgin bir ivme kazandığını ve kayda değer ilerleme sağladığını ortaya koymuştur. Raporda ayrıca, göç akınlarının yönetiminde Avrupa Birliği ile koordinasyonun artırılmasının beklendiği, özellikle kuzey sınırında insan kaçakçılığıyla daha etkili mücadele yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır (European Commission, 2020, s. 5–7). Bu doğrultuda, 26 Mart'ta yayımlanan güncelleme ile Avrupa Konseyi'nin katılım müzakerelerinin resmen başlatılmasına onay vermesi, ülkenin bölgesel iş birliğini güçlendirme ve dış ilişkilerde yapıcı bir tutum sürdürme konusundaki kararlılığını teyit etmektedir. Buna ek olarak, 23 Aralık 2021'de kabul edilen karar, demografik ve göç dinamiklerinin daha etkin yönetilmesi amacıyla ulusal kurumlara yapısal destek sağlamayı hedeflemekte ve 2021–2025 Göç Politikası Eylem Planı kapsamında öncelikli stratejik alanları tanımlamaktadır (United Nations North Macedonia, 2022).

Göç hareketlerinde önemli bir transit ülke konumunda bulunan Kuzey Makedonya, bu nedenle komşu devletlerle ve Avrupa Birliği ile yakın iş birliği yürütmeye devam etmektedir. 2022 Kuzey Makedonya Raporu, ülkenin AB müktesebatını uygulama kapasitesinin orta düzeyde olduğunu, özellikle göçmen kayıt süreçlerinin sistematik, şeffaf ve koruma odaklı biçimde yürütülmesi gerektiğini belirtmektedir. Avrupa Birliği, sığınmacıların keyfi geri gönderilmelerinin önlenmesi ve başvuruların uluslararası koruma standartlarına uygun şekilde işlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Her ne kadar 2021 yılında ülke içinde yakalanan göçmenlerin kayıt süreçleri yeniden başlatılmış olsa da, uluslararası koruma alanında sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. 2020'de 41.257 olan düzensiz geçiş sayısının 2021'de 20.874'e düşmesi önemli bir gelişme olarak görülmeyle birlikte, geçişlerin %86'sının Yunanistan'dan Sırbistan'a yönelmesi, ülkenin hâlâ kritik bir transit koridoru olduğunu göstermektedir. Ayrıca, 2021'de Afganistan'dan gelen 633 kişinin geçici konaklama tesislerinde barındırılması ve Kasım ayı itibarıyla 85 tahliyenin gerçekleştirilmesi göç yönetiminin insani boyutunu ortaya koymaktadır. Mart 2022'den itibaren özel konaklama tesislerinde Ukraynalı mültecilere sağlanan geçici koruma da bu çerçevede değerlendirilmelidir (North Macedonia Report, 2022).

2023 Kuzey Makedonya Raporu, ülkenin göç yönetimi kapasitesinin tüm boyutlarıyla güçlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak, özellikle geniş ölçekli ve ani göç akınlarına karşı kapsamlı bir acil durum planının hazırlanmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Bu hedef doğrultusunda, sınır yönetimi kapasitesini artırmak ve operasyonel koordinasyonu geliştirmek amacıyla FRONTEX ile imzalanan Operasyonel İş Birliği Statü Anlaşması 1 Nisan 2023'te yürürlüğe girmiştir. Ardından, 19 Nisan 2023'te 110 personelin görevlendirilmesiyle Yunanistan sınırında düzensiz göç ve sınır kontrolüne yönelik ortak bir operasyon başlatılmıştır. Bu operasyon, AB üyesi ülkelerden sağlanan uzman personelin sınır ötesi suçlarla mücadelede Kuzey Makedonya'ya katkı sunmasını amaçlamaktadır (North Macedonia Report, 2023).

Kuzey Makedonya'nın göç yönetimi alanındaki yasal çerçevesi büyük ölçüde AB standartlarıyla uyumlu hâle getirilmiş olmakla birlikte, sınırlarda devam eden kriz durumu 2023 yılına kadar uzatılmıştır. Ülke, göç yönetimini güçlendirmek amacıyla çeşitli stratejik belgeler de yürürlüğe koymuştur. Bunlar arasında 2021–2025 Entegre Sınır Yönetimi Ulusal Stratejisi ve Uygulama Planı, 2021–2025 Göç Politikası Kararı ve 2019–2023 Diaspora ile İş Birliği Ulusal Stratejisi yer almakta olup, söz konusu belgeler hem sınır güvenliği hem de kurumsal koordinasyon açısından kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.

Şubat 2024'te Kuzey Makedonya–Sırbistan sınırından yayılan ve medyada yer alan yarı çıplak göçmen görüntüleri, Avrupa'da uzun süredir devam eden bir sorunu yeniden gündeme taşımıştır. **Kuzey Makedonya'daki insan hakları örgütü Legis tarafından yayımlanan videolar, Sırbistan'dan sınır dışı edilen göçmenlerin yarı çıplak halde zorla Kuzey Makedonya'ya geri gönderildiğini** ortaya koymuştur. Olay, yaklaşık 50 Suriyeli göçmenin insan onurunu zedeleyen muamelelere maruz kaldığı iddiasıyla dikkat çekmiştir ve “AB ve Sırbistan Sınır İş Birliği” Zirvesi'nin hemen sonrasına denk gelmiştir. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Dunja Mijatović, bu tür uygulamaların yaygın bir sorun olduğunu belirterek, Avrupa genelinde acil şekilde çözüme kavuşturulması gerektiğini vurgulamıştır (Guardian, 2024).

Özetle , Kuzey Makedonya stratejik konumda olmasına rağmen göç yönetimi ve sınır güvenliği alanlarında çeşitli zorluklarla karşılaşmaya devam etmektedir. Düzensiz geçişlerin yoğunluğu, karmaşık göç akışları ve insan haklarına ilişkin sorunlar, ülkenin yönetim kapasitesini zorlayan temel unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle FRONTEX ile geliştirilen operasyonel iş birliği, göç akışlarının kontrol altına alınması ve sınır ötesi suçlarla mücadele kapasitesinin artırılması açısından önemli bir gelişme sayılmaktadır.

Sonuç

Bu makale, Kuzey Makedonya'nın Avrupa'ya yönelik göç rotaları üzerindeki stratejik konumunun Avrupa Birliği (AB) ile ilişkilerine ve üyelik sürecine etkilerini kapsamlı biçimde analiz etmektedir. 2015 yılında derinleşen Avrupa göç krizi, Kuzey Makedonya'yı AB'nin düzensiz göç politikalarının odak noktalarından biri hâline getirmiş ve ülkeyi artan göç akımlarını yönetme, sınır güvenliğini güçlendirme ve AB beklentilerine uyum sağlama zorunluluğu ile karşı karşıya bırakmıştır. Ancak AB, bu süreçte doğrudan destek mekanizmaları geliştirmek yerine, göç krizini sınırlarının ötesinde yönetmeye odaklanmış; bu yaklaşım, Batı Balkanlar'daki yapısal zorlukların daha da derinleşmesine neden olmuştur.

Araştırmanın bulguları, Kuzey Makedonya'nın AB ile yakın iş birliği içinde olmasına rağmen, AB'nin göç politikalarının yetersiz kaldığını ve büyük ölçüde kendi çıkarları doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir. Ülkenin, transit göç akışlarını yönetme ve komşu ülkelerle iş birliği yapma konusundaki çabaları önemli bir avantaj sağlasa da, düzensiz göç hareketlerini kontrol altına almak için AB'nin daha somut, uzun vadeli ve kapsamlı politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Mevcut durumda, Kuzey Makedonya'nın göç yönetimi çabalarının tek başına yeterli olmadığı, sınır güvenliği ve insan hakları ihlalleri gibi kritik sorunların devam ettiği gözlemlenmektedir.

Bu durum, sadece Kuzey Makedonya'nın iç siyasi ve idari yapısını değil, aynı zamanda AB ile yürüttüğü diplomatik ilişkileri ve üyelik sürecindeki ilerlemesini de doğrudan etkilemektedir. Her ne kadar ülke AB müktesebatına uyum konusunda önemli çabalar gösterse de, sığınma



prosedürlerindeki uygulama eksiklikleri, insan kaçakçılığıyla mücadelede karşılaşılan zorluklar ve göçmen haklarına ilişkin devam eden ihlaller, tam üyelik sürecinin önündeki başlıca engeller arasında yer almaktadır. Dolayısıyla göç krizinin yönetiminde hem AB'nin hem de Kuzey Makedonya'nın daha etkili, bütüncül ve insan hakları temelli bir yaklaşım benimsemesi zorunluluk hâline gelmiştir.

Sonuç olarak, Kuzey Makedonya'nın AB üyeliği süreci, yalnızca ülkenin iç meseleleri açısından değil, Avrupa'nın genel göç yönetimi stratejileri açısından da kritik bir öneme sahiptir. AB'nin düzensiz göçle mücadelede başarılı olabilmesi, yalnızca Kuzey Makedonya'nın katkılarıyla sınırlı kalmamalı, aynı zamanda uluslararası iş birliği, dayanışma ve insan hakları ilkeleri çerçevesinde yürütülmelidir. Bu bağlamda, daha insani, sürdürülebilir ve uzun vadeli bir göç politikası geliştirilmesi hem Kuzey Makedonya'nın istikrarına hem de Avrupa Birliği'nin sınır yönetimi stratejilerine olumlu katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Alexandridis, A., & Dalkıran, M. (2017, 28 Mart). *Rotalar değişiyor, göç devam ediyor: AB politikalarının göç rotaları üzerindeki etkileri*. Alsharq Forum Rapor, 23
- Amnesty International. (2015). *Korku ve tel örgütler: Avrupa'nın mültecileri dışarda tutma yaklaşımı* (1. baskı). Londra, İngiltere: Amnesty International.
- Andeva, M., & Gjorgjievska, N. N. (2023). Legal and political retrospective of the European migration crisis in 2015 in North Macedonia. In *Proceedings of the International Scientific Conference: Social Changes in the Global World* (Vol. 2, No. 10, p. 467).
- Avrupa Birliği Başkanlığı. (2024, 1 Temmuz). *Kuzey Makedonya*. 23 Kasım 2024 tarihinde https://www.ab.gov.tr/makedonya_267.html adresinden erişildi.
- Avrupa Birliği Başkanlığı. (2024, 9 Temmuz). *Kuzey Makedonya*. 23 Kasım 2024 tarihinde https://www.ab.gov.tr/makedonya_267.html adresinden erişildi.
- Baltacı, E. (Ed.). (2014). *Küresel siyasete giriş: Uluslararası ilişkilerde kavramlar, teoriler, süreçler* (1. baskı). İstanbul, Türkiye: İletişim Yayınları.
- Bez nec, B., Speer, M., & Mitrović, M. S. (2016). *Governing the Balkan route: Macedonia, Serbia and the European border regime*. Research Paper Series of Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe (No. 5), 22.
- Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri* (B. U. Bal & İ. Akbulut, Çev.). İstanbul, Türkiye: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Commission Staff Working Document. (2020, October 6). *North Macedonia 2020 report* (pp. 5–7). Brussels, Belgium: European Commission.
- Crawley, H., & Skleparis, D. (2018). Refugees, migrants, neither, both: Categorical fetishism and the politics of bounding in Europe's "migration crisis." *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(1), 48–64. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1348224>
- Çetin, Ş. (2019, 7 Kasım). Avrupa mültecilere karşı yeni Berlin duvarları inşa etti. *Anadolu Ajansı*. 30 Mart 2024 tarihinde <http://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-multecilere-karsi-yeni-berlin-duvarlari-insa-etti/1637992> adresinden erişildi.
- Deutsche Welle. (2015, 17 Ekim). Hungary closes its Croatian border to migrants. *DW News*. 23 Kasım 2024 tarihinde <https://www.dw.com/en/hungary-closes-its-croatian-border-to-migrants/a-18788184> adresinden erişildi.
- Emin, E. (2018, 4 Temmuz). Balkanlar'da çözüm bekleyen sınır sorunları. *INSAMER*, 1.
- Emin, E. (2020, Şubat). Balkan raporu: Bölünme ve birleşme sarmalında bir coğrafya. *Research 113*, *INSAMER*, 23–24.
- Frontex. (2016). *Annual risk report*.
- Frontex. (2023/2024). *Annual risk analysis*

- International Organization for Migration. (2015). *Migration trends across the Mediterranean: Connecting the dots*. 19 Kasım 2025 tarihinde https://publications.iom.int/system/files/pdf/altai_migration_trends_accross_the_mediterranean.pdf adresinden erişildi.
- International Organization for Migration. (2017). *Support to border police in addressing increased migration flows along the Western Balkan route: Final internal evaluation of the project* (Evaluation Report, s. 5)
- Ivanov. (2016, 11 Mart). *Makedonija plaća greške Evropske Unije*. Blic TV. 23 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.blic.rs/vesti/svet/ivanov-makedonija-placa-greske-evropske-unije/g4df3pe> adresinden erişildi.
- Kahraman, N., Dürüst, Ç., & Yılmaz, T. (2016). *Göç ve kültür sempozyum bildirileri* (1. baskı). KIBATEK Yayınları.
- Kmezić, M., Prodromidou, A., & Gkasis, P. (2024). Migration, EU integration and the Balkan Route. In F. Bieber (Ed.), *Southeast European Studies* (pp. 1–12).
- Progonati, E. (2020). *AB arayışında Batı Balkanlar*. Ankara, Turkey: Pegem Akademi.
- Redjebi, J., & Smailović, M. (2019, Ağustos). İletişim Bilgileri: *LEGIS binası*, Üsküp, Kuzey Makedonya (Mülakat).
- Selo Sabić, S., & Borić, S. (2017, 17 Ekim). *At the gate of Europe: A report on refugees on the Western Balkan route*. SOE (Dialog Südosteuropa), 6.
- Şişman, Y., & Balun, B. (2016). Transit göç ve Türkiye. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 61–79.
- Tepealtı, F. (2019, Haziran). Avrupa Birliği'ne yönelik Türkiye geçişli (transit) göç hareketleri ve Türkiye'nin düzensiz göçle mücadelesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24, 125–140.
- The Guardian*. (2024, 22 Şubat). Sırbistan'dan sınır dışı edilen göçmenler yarı çıplak bir şekilde Kuzey Makedonya sınırında yürüyor. 17 Haziran 2024 tarihinde <https://medyascope.tv/2024/02/22/sirbistandan-sinir-disi-edilen-gocmenler-yari-cioplak-bir-sekilde-kuzey-makedonya-sinirinda-yuruyor> adresinden erişildi.
- UNHCR. (2015, 30 Aralık). *Over one million sea arrivals reach Europe in 2015*. 2 Eylül 2022 tarihinde <https://www.unhcr.org/news/latest/2015/12/5683d0b56/million-sea-arrivals-reach-europe-2015.html> adresinden erişildi.
- UNHCR. (2018, 11 Nisan). *North Macedonia: Law on international and temporary protection of 2018*. 17 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.refworld.org/legal/decrees/natlegbod/2018/en/121462> adresinden erişildi.
- UNHCR. (2024, 1 Haziran). *Global trends report 2023*. 05 Eylül 2024 tarihinde <https://www.unhcr.org/media/global-trends-report-2023> adresinden erişildi.
- United Nations North Macedonia. (2022, 2 Mart). *The new resolution on migration policy 2021–2025 was adopted by the parliament*. 23 Kasım 2023 tarihinde <https://northmacedonia.un.org/en/173666-new-resolution-migration-policy-2021-2025-was-adopted-parliament> adresinden erişildi.
- Yılmaz, A. (2014, Ocak). Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Turkish Studies*, 9(2), 1697–1715.
- Zoppi, M., & Puleri, M. (2021). The Balkan Route (and its afterlife): The new normal in the European politics of migration. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 24(3), 576–593. <https://doi.org/10.1080/19448953.2021.2015658>



EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

North Macedonia and the European Union: The Effects of Migration on the Membership Processes in Türkiye

After 2010, Europe experienced one of the largest mass migration waves since World War II, with over nine million migrants and refugees entering the continent between 2014 and 2021. In 2015, due to the Syrian civil war and conflicts in Libya, migration routes shifted, making the Western Balkans Route a critical transit corridor for migrants. North Macedonia became a key transit country for refugees arriving from Greece, serving as an important passage for those seeking to reach Europe.

In 2016, the EU sought to control irregular migration by signing a migration agreement with Turkey and implementing border security policies. However, border closures and security measures did not stop migration flows but instead led migrants to take more dangerous routes. Due to strict border controls in Hungary and Croatia, migrants began to use alternative paths through Bosnia and Herzegovina along the Western Balkans Route.

North Macedonia has attempted to align its migration policies with the EU, increasing border controls in 2015 to manage irregular migration and developing national policies for transit migration. That year, the country established transit migration centers and expedited asylum processes. However, the detection of 330,000 irregular crossings at the EU's external borders in 2022 indicates that the issue remains unresolved.

The EU has strengthened cooperation with North Macedonia to enhance border security. In 2023, an agreement with FRONTEX led to joint operations along the Greek border to combat irregular migration. However, in 2024, reports of human rights violations against migrants at the North Macedonia-Serbia border once again highlighted the EU's shortcomings in migration management policies.

North Macedonia plays a crucial role in EU accession negotiations regarding migration policies. Despite efforts to improve migration management, the country continues to face challenges in its EU membership process. Greater reforms are needed, particularly concerning border security and human rights protections. Developments in migration management and cooperation with the EU will shape the future of North Macedonia's accession process.